

EEFEESUSA

Efeesusa máqusanaasa Pauroofa ákara rúmannimaqóo úfafa.

¹ Qinée Pauroosa Ánutuna íriranannai ásauku mundírana Yísunaindi máridaqa, mifá diqiqoo fásiqausa máridaqa. Ánutuna maqásaa fasiqa anaasee Efeesusa máqusai máriasa ásauku mundírana Yísuna ufamau andeeqásee maqee maqee fímariasa ínni maa-akarána rúmannimaqaidaqa.

² Maasá qíkoofa Ánutufa faqa maasá karaambáiqqa ásauku mundírafa Yísufa faqa narí áfaarirana faqa narí asooárana faqa ínni nímiani.

Pauroofa ásauku mundíranaki máriasa innaarúnai ámiqi ámiqirana márarufa.

³ Maasá dúfi dúfi qírana maasá qíkoona Ánutuna faqa maasá karaambáiqqa Yísuna faqa nímiaqa. Maasá ásauku mundíranaki kéeqafufanoo miná ákoofa Ánutufa ámiqi ámiqirana maasá Yísuna namufaqa qíminau. Mifá innaarúnaindaraa ámiqira dadaaqirana qimaqaifanoo miqóo innaarúnai máridanoo, minára maasá dúfi dúfi qímamaqaidaqa. ⁴ Óoqai maa-maqa maaqána sía áuqu kamuqoo faiqí faqa sía máru kamuqoo Ánutufa moómoosa kambíqqa márifandínausakinaana maasá rusandeesá-mumandee márararee qímaqoosa maraqaisá máridaqa. Narí ásauku mundírana Yísunannai maasá maraqoosá sía áaqarusa máriaqeera nóori kándamasee andeeqárausa máriaqee qímasee maasá rusandeesámumasee maraqoosá máridaqa. ⁵ Sía faiqí máru kamuqoo Ánutufa narí ádiranannai maasára maaqímminau, qeeqá qísauku

mundíranannai misá qiní faiqi námu qíraamuqmaakai kámmambifaqa qeeqá únnannai misá mara quqánauree qinai. Ánutuna áidirafa fúaninnana miqíminoo máridanoo. ⁶ Ánutufa narí káaqa qara areenara áfaarirana narí ámuqusira ámaaku káqi nímimari ainainnara foora káqi níminau. Minára maasá qímuqusa óokiqari idaaqíra áinaina uqannée qiaqéera káqi níminau.

⁷ Ánutufa narí ásauku mundírana kúqíranannai maasá mandáinainakinaana idukúqiseenoo maasá mandósana ákiaqara minníqisainaqa márianaura. Maasá minára irisée Ánutuna firaa afaariranara akooqóo uqanna mári-faqa qáfamasee irisée náqimasee máraanauree minára ruffaída fúrufaridaqa. ⁸⁻⁹ Ánutufa narí írirana firaa ná faqa qáfeemariana faqa maraséenoo minánnai óoqai márararee qímaqoona maraséenoo narí kuké-qara írirana ásauku mundíranannai aiqáma qímaqoo ainaina ánoonaikianifeera qímasee miná maa-kamúqoo kooroomásee narí faiqi námu áraamummaakaikíranara maasá qímaqíminau. ¹⁰ Ánutufa narí kai írinoo andeeqára áukuane qímasee narí óoqai kambíqaaninna ainainara qímarufa taikáannoo minára qímarufa maaqímmanoo Ánutufa aiqáma ainainna áuquqoo áinainafa innaarúnai mári ainaina faqa maaqóo mári ainaina faqa óonu maree ani máreeqeenoo moodáanaki quqáseenoo ásauku mundírafa misá níkiaqasaa máriannoo.

¹¹ Ánutufa mi-aiqama ainainná narí óoqai fuanée qímaqoomau fídanoo miqídanoo. Ánutufa narí óoqai fuanée qímaqoomau fídanoo maasá narí áiku ásauku máriaqee qímasee faiqí ánaaseeki rusandeesámumandee maasá máranau. Sía káqi miqínai, ásauku mundíranannai kai miná áiku ásauku máriafanausa máridaqa. Óoqai indaarú óosana ároo

aukuanna mi-irirána maraqoomáu fídanoo ásauku mundíranannai maasá máraidanoo. ¹² Maasá ásauku mundírana írirana náaree indaarú irisée minára áfeesimariasaa maasá Ánutuna káaqa aréenaranara dúfi dúfi qídaqa.

¹³ Ínnee Efeesusa máqannaasa faqa miqíkai íqa mári-afanoo. Ámiqira fasaasa ufa innaarúna ásumu mári-rana ními maría ufana ínnee iriséeqa kúqaa ánoonufee qufanoo Ánutufa narí náaquqara máraquna nímiyani qímasoofa ínni níminoo minánnai naríara útaaqanau. ¹⁴ Ánutuna maraquna nímirafa Ánutufa innaarúnai qími-aninna ainainnara qíma afeekaikámma útaaqamáqoofa máridanoo, mifá Ánutufa kúqaa mandáinaina ákiaqara rumbáranakinaana idukírana qímiannoo fee qímarifa máridanoo, maasá minára irisée Ánutuna kúqaa aréenaranara dúfi dúfi qídaqa.

Pauroofa Efeesusa máqannaasara innaaru qídanoo.

¹⁵⁻¹⁶ Qinée Pauroosa minára iriséeqa ínnee Efeesusa máqannaasa Karaambáiqaa Yísuna saqárikiranara irisée faiqí ánaaseera Ánutuna ufa írimariasara rídaqa dadaaqí-daqa minára iriséeqa íriafannaqooqari qinée Pauroosa ínniara Ánutufinnai dúfi dúfi qídaqa. Qinée maqee maqee ínniara innaaru qídaqa, maasá karaambáiqaa ásauku mundírana Yísuna káaqa aréenarana ákoofa ¹⁷ Ánutufa narí maraquna ínni níminanoo mifá írirana faqa Ánutuna óosana faqa kooroománnimaqáinaqa ínnee minára íriaqeera innaaru qídaqa.

¹⁸ Ánutufa ínni náaramásee narí aréenaranara áfeesi-aqee qímarianara ínnee íriaqee qímasee ínniara innaaru qímasaanaqa ínni nífu nitikúra quandásainaqa aréenarana nímiannanara áfeesiaqeera innaaru qídaqa. Náaquqara ámiqi ámiqirafa idaaqírafa moómoo uqanna

narí maqásaa fasiqa anaasee innaarúnai nímírara qíma afeekaiکیدانوو nímiannoo mináuqara faqa ínniara íríaqeera innaaru qídaqa. ¹⁹⁻²⁰ Maasáki miná ufasaa írirana rusímariaqooqari Ánutuna afeeka fannoo maasáki aináini marínara faqa ínnee íríaqeera qinéé Pauroosa ínniara innaaru qídaqa. Ánutufa ásauku mundírana kúqiranaki-naana uqéerasee innaarúnai narí aaqá narí ásauku uqannái óoqumaruoqoo firaa afeeka faqa maasáki aináinimárfifa faqa amana amana kái moodáa firaa afeeka máridanoo.

²¹ Miqóo innaarúnai ásauku mundírafa aiqáma ainainasaa úriqaramáfi rakísidanoo, aiqáma innaarúnai úriqararawsa faqa faiqí firaasá faqa afeekafaqáasa faqa karaambáiqauqa faqa misáuqa faqa úrinaaqaramáfi rakísidanoo. Mifá aiqáma afeeka nuqu faqáasa maa-maqa maaqánaki máriasa faqa innaarúnai máriasa faqa úrinaaqaramáfi rakísidanoo. ²² Ánutufa aiqáma ainaina maréeqeenoo ásauku mundírana áramandunnai quqáseenoo miná maréeqeenoo Yísuna ufara suqímariasa níkiqasaa quqásaifanoo aiqáma ainaina úriqarara karaambaiqa máridanoo. ²³ Yísuna ufara suqímariasa Yísuna adakára foorá máridaqa, aiqámai máriainainafa qumbiqéemarifa narí adakáki Yísuna ufara suqímariásaki firaqóo máridanoo.

2

Óoqai kúqiranaki ubeekoofaqá maqee asumu máriranaki ubeekaqa máridaqa.

¹⁻² Qinéé Pauroosa sía Yuda máqannaara qídaqa ínnee ánaamuru máriasara qídaqa, óoqai ínniqa ufa rukíarana faqa áaqarana faqa miqíunna ákiqara kúqiranaki máriusa máriqau, mi-aukuanná maa-maqa maaqána mandóosanamau kai fímariqau. Ánutuna ufa rukíee

maríasa maqee rakísi marí afaannafa Ánutuna innaarúna meerái márifanoo miná ámeemaanai márina, miná ufara eedóo kai qímarusa máriqau. ³ Maasá faqa aiqámausa ánaamuru Ánutuna ufa rukíee maríasa naanna rámasee maasá qeeqá faiqí faiqi mandíriranamau fídaqa qeeqá qifaaqa írirana áfaariqa káqi qeeqá mandá didiramau kai fiqíafana. Maasá Yuda máqannaasa ánaamuru naanna rámasee qeeqá qifaaqa áfaaramasee miná ákiaqara Ánutuna áranaqaranaki fíraridaqa.

⁴⁻⁵ Ánutufa miná qáfamaseenoo maasára ámuqusirana faqa nífaurarafa faqa firaatiá márifanoo ásauku mundírana sáimbaqa maasá faqa kúqíranakinaana uqéera qiseenoo sía moo áinaina, Ánutuna áfaarirafá kai innaarúna asumu máríranaki quqánniseenoo. ⁶ Ánutufa maasá ásauku mundírana Yísunasaa atooárana qáfamaseenoo miná namufaqa kúqíranakinaana uqéeraqiseenoo Yísuna namufaqa Ánutuna innaarúna máriasasaa rakísi nímaqaaqee qifaqa miqóo rakísirausaikiqa márianaura. ⁷ Sía Ánutufa fífau miqínau, narí firaa afaarirana faqa, maasá ásauku mundírana Yísunaki kéeqarana qáfamaseenoo narí firaa aidirana ámuqusirana faqa náaru kambíqainausa uqan-nífiqarara miqínau. ⁸ Sía moo áinainannai Ánutufa narí áfaariranannai kai ínni innaarúnai asumu máríranaki quqánnisaidanoo, ínnee Yísuna saqárikiranannai áfaaramma nímaqaidanoo. Ínni asumu nímirafa sía ínnee andeeqásee fímarianasaaafau mundídanoofau, sía ínnee ámiqira óosana marasáida kadáapiridee qímarianasaaafau mundídanoofau, Ánutuna káqi nímiranasaa kai innaarúnai asumu márírana maasá qímirana uqéereenoo.

⁹ Sía maasá qeeqá kadáapíriranannai innaarúna ásumu máraanaura minára sía fífau maasá qeeqá qimooqíra ufa máriannoo. ¹⁰ Ánutufa maasá áuqufa márídanoo sía fífau maasá áuqinai, maasá ásauku mundírana Yísunasaa

atooqáranasaaqari andeeqásee nírana márirana máriaqee qímasee maasá áuqinau. Dóo óoqai mi-andeeqara nirana marirána maasára deedaqammáqoofa máridanoo.

Yuda máqannaasa faqa ánaamuru faqa ásauku mundíranaki moodáanaki máridaqa.

¹¹ Yuda máqannaasa óoqaindari náriaráa kai Yuda máqannaasa fáinánduqirausa Ánutunaindi máridee qímasaida ínni ánaamuruara sía maasá fáinánduqirausa márunnanara áqoosai máriasa máridee qímariqau. Misá fifau nári fáinánduqiranara qídaqa miqí qímariqau. Ínnee ánaamuru máriasa ínnee óoqai máriunara íriaqa. ¹² Ínnee Efeesusa máqusanaasa ásauku mundíranasaaqari náaduma níanasaa máriusa máriafanoo, ínnee ánaamuru Ánutufa maqásaaqaraasaki sía rusandeesámumánde nariara mároosa máriafanoo, ánaamuru níanasaa máriusa máriafanoo. Ánutufa Yuda máqannaasa faqa moodáanakikira ufa óosana óosana qíma afeekaikíranasaa mundíqa máriusa máriafaqa ínnee ánaamuru sía minakí márusa náaduma níanasaa márusa máriafanoo. Ínnee Efeesusa máqusanaasa maa-maqa maaqánaki máridaqa sía Ánutunara faqa moo áinainara faqa írimariqau káqi fúrufara káimmiqániqau, Ánutuna síaisa máriqau.

¹³ Dóo maqee ínnee ásauku mundírana Yísunasaa atooqána ákiaqara ínni óoqaindari níanaí máriusa maqee Ánutufa ínni rarisámeeqeenoo adeedí quqéeno, ásauku mundírafa aunírira saqarisaa kúqunannai kai miqínoo. ¹⁴ Ánaamuru faqa Yuda máqannaasa faqa namuqáara foora níana niana rakée íqa máriaasa ásauku mundírafa narí kai maréeqee moodáanaki quqáseenoo asooárana maasá qíminau. Yuda máqannaasa faqa ánaamuru faqa namuqáakiqa márufanoo qámbaana

faandamura ititánoo máruna ásauku mundírafa narí afaaqannái faandaamura rakée mándoofaqa moodáanaki kiquau. ¹⁵ Mooseena sándufakina óosanóosana ainainara nímaarusirana mifá faandaamurara foorá Yuda máqannaasa faqa ánaamuru faqa aiqámaqara rakéemaqoofaqa máriqau. Ásauku mundírafa dóo miná ruká taikásoofaqa mi-atiqandá óonu máree ani máree ásauku mundírana faqa moodáanaki kíqa asooáranaki máridaqa.

¹⁶ Ásauku mundírafa narí aunírira saqarisaa kúqunannai Yuda máqannaa faqa ánaamuru faqa naríara naríara fídiaqaa ímaruna áru taikánau, narí aunírira saqarisaa kúqunannai Yuda máqannaa faqa ánaamuru faqa rákimaruna taikáseenoo Yísufa maréeqeenoo máfi moodáanaki quqáseenoo maréeqeenoo Ánutuna áanóoqirana taikáseenoo narí ákoona Ánutunaki asooáranaki quqánau. ¹⁷ Miqí marúnara ásauku mundírafa narí ámiqira asooara fasaasa ufa máree qumuréenoo ínee Ánutunasaaqari níanai mária anaamurúsa faqa Yuda máqannaa Ánutuna aaqá máriasa faqa qímanniminau. ¹⁸ Maasá aiqámaqara Yuda máqannaa faqa ánaamuru faqa ásauku mundíranannai kai amaná maasá moodáa maraqunaki aniréeqa maasá qíkoona Ánutuna áfusaa kíkíqianaura.

¹⁹ Óoqai ínee moo máqannaara foora ánaamuruara foora máriasa máriafanoo dóo maqee sía miqíqa máriafanoo ínee dóo maqee Ánutuna áiku ásauku máriasa Yuda máqannaasaki moodáa máqannaa kámmambi ínee máriafanoo. ²⁰ Dóo maqee sía Yuda máqannaa kai, ínee faqa máaqara foora usakáfifanoo ásauku mundírafa Yísufa narí uqanna faakána miqírafa márinnanoo Yísufa niqiqoo fásiquasa faqa Ánutuna tamummáqara fasiqauqa faqa máaqa atunara foora márifanoo ínee faqa máaqa

ásaanara foora misásaa faqa Yísunasaa faqa atukaramám-bíqa máriafanoo. ²¹ Yísufa uqanna faakánara foora máridanoo aiqáma máaqa ásaana afapíta qumárasaifaqa afeekaíkiqa máriafanoo karaambáíqa náaquqara amaana máqara foora usakáidanoo fímaree áimaree innooqáidanoo. ²² Ínnee ánaamuru ásauku mundírana saqáriki máriasa faqa aiqámausa Yísunaki máriasa faqa Ánutufa ínni qumáreeqeenoo máaqara foora usakáseenoo narí maraqunannái mi-maqánaki ínniki mári maqafa máridanoo.

3

Pauroofa narí ánaamuruki saikíranara qídanoo.

¹ Qinée Pauroosa minára iriséeqa ínni Efeesusa máqannara Ánutufinnai innaaru qídaqa. Qinée ínni ánaamuruara qímannimunnana ákiaqara ásauku mundírana Yísuna rumbáranara foora Roomma máqannaasa rumbáranaki márúnausa márídaqa ínniara innaaru qídaqa. ² Ánutufa narí áfaariranannai ínni ánaamuru dadaaqiaqée qímasee qímunara ínnee ámiqimmandee minára írimaríafanoo. ³⁻⁴ Ánutufa Yísunara óoqaindari kukéeqanoo márúnara maqee áukuana qiní kooroomáqimaqeenoo. Qinée maa-pasánaki káqikaaqoo minára ínni qímannimíqa, ínnee miná ásaana rúmaseeqa íriqa qiníara ásauku mundírana kukéeqara írirana ámiqimmandee íridanoommifoo qifáranoo.

⁵ Óoqai narí kukéeqara írirana Ánutufa sía kooroo inau, dóo maqee narí maraqunannái ámiqira niqíqoo fásiquasa faqa tamummáqara fasiqauqasaa faqa qímannimínoo. ⁶ Miná kukéeqara ufa maaqímminoo máridanoo. Yuda máqannaasa Ánutuna ámiqi ámiqíranaki márídaqa, Yísuna ámiqira fasaasa ufa fannoo ínni ánaamuru faqa

óonu maréeqeenoo Yuda máqanna ámiqi ámiqiranaki quqánnisaidanoo. Ínnee ánaamuru máriasa maqee Yuda máqannaasa sáimbaqa moodáa nifaaqara foora márídaqa ásauku mundírana Yísunakiqari Yuda máqannaasa qíma afeekaikámmaqoofa ínnee ánaamuru misá sáimbaqa minakí márída máree maríafanoo.

⁷ Ánutufa narí afeekannái naakáparana akoofásaikirana moo qímufaqa qinée minánnai Yísuna ámiqira fasaasa ufa saikíra fáiqikiqa márídaqa. ⁸ Qinée Ánutuna áiku ásauku maqásaa fasiqaki óorudupirausa márúnanoo Ánutufa sía minára írino káqi mi-naakaparána qíminoo diqíqamaqimaqeenoo ásauku mundírana, innaarúnai nímira ámiqi ámiqira ainaina moómoo ainaina sía amana ásaana rírana amana mi-ufánara ánaamuru qímannimiranaki qiní quqáqisaifaqa márídaqa. ⁹ Ánutuna óoqai kukéeqara írirafa maqee kooroommásee faiqí ánaasee ámiqimmandee íríaqeera faqa qiní minakí faqa quqáqisaifaqa márídaqa. Ánutufa aiqáma ainaina áuquqoofanoo márúfa miqóoqari moómoo aukuana narí kukéeqara írírana Yísunara kísaaqasaa rafáaqafuqoofanoo márínau. ¹⁰ Maqee áukuana kooroo íanifeera qímasee Yísuna ufara suqímaríasa misánnai Ánutufa narí írírana quandaqáandidanoo uqannífiqaiifaqa qáfáidaqa miná ámiqi ámiqiranara innaarúnai ámeemaanai máriasa misá úriqararausa faqa rakísirausa faqa maqee uqannífiqaanifeera Yísuna kooroo ídanoo.

¹¹ Ánutufa narí náaru náaru máríranaki márídanoo mi-ainainná áuquanauree qímaqoona maqee áuqínau, narí ásauku mundírana Yísunannai mi-ainainná, narí ufara súqimariasakina narí írírana kooroo íanifeera áuqínau. ¹² Maasá Yísunasaa atooáqa máríanannai faqa maasá miná saqárikiranannai faqa sía maasá nisaurída ruffíanaura, paasóosamasee Ánutuna áfusaa fuannánara mi-eedoo

qiráfa maasáindi máridanoo. ¹³ Qinée Pauroosa minára irisée ínni afeekaikámandaida qímannimidaqa. Qinée Yísuna ufa qímannimunaqa misá minára fífau qiní karabúsaki quqéeqa. Ínni Efeesusa máqannaasa qinée karabúsaki márunna aupuraranara iriséeqa sía Yísuna ufa minníseeqa kudoosaápaaqa, ínnee minára maaqí qiaqa Pauroona karabúsaki márirana maasá Efeesusa máqu-sanaasa ámiqimáqimaqaidanoo fee qímasee asasiaqa.

Ínnee naríara naríara nímuqusiranaki máriaqeera qídanoo.

¹⁴ Qinée minára íriqa maasá qíkoona Ánutunara iriséeqa qiqoori sáunarafíqa kummára máfi ínniara qeeqá qímuqusannoo innaaru qídaqa. ¹⁵ Innaarúnai máriasa faqa maqásaa máriasa faqa aiqámatia Ánutunasaqaraana náriqa núqu uqanna máraidaqa. ¹⁶⁻¹⁸ Mi-Anutúnara ínniara innaaru qídaqa, ásauku mundírana ínnee saqárikiranannai mifá aniréenoó ínni naunduráki máaqakiara foora ani kéeqáanifeera. Mifá narí maraqunannái narí aréenarana firaanákiqari ínni naunduráki afeeka níminaqa mapukúsee máriaqa. Qinée ínniara maaqí qídaqa innaaru qídaqa, ínnee ínneeqa atukara foora faqa faakánara foora faqa naríara naríara nímuqusiranaki mapukúsaaqa, ínnee Efeesusa máqannaasa faqa Ánutuna áiku ásauku moo máqanna máriasa sáimbaqa afeeka márinaqa minánnai ásauku mundírana ínniara ámuqusinoo áidirana firaaná íriaqeera innaaru qídaqa. Mifá ínniara ámuqusinoo áidirana miná kísaaqasaa áidirana faqa miná qúsa kamu faqa miná meerái sandáaqaira faqa miná meemái fárumara foora márirana faqa miná firaatiará íriaqeera qinée innaaru qídaqa. ¹⁹ Eeóo ínnee miná ínniara ámuqusirana firaaná íriaqeera innaaru qídaqa, sía amana moó fannoo firaafóo íriannoo, firaafá máridanoo, miná ámuqusirana firaafá máridanoo, ínnee

miná ámuqusirana firaaná iriséeqa Ánutuna umbiqárafa ínnikina umbiqáanifeera ínniara innaaru qídaqa.

²⁰ Ánutuna afeeka fannoo maasáki saikíranannai naunduráki ámiqi ámiqirana nímiannoo, miná naunduráki dadaaqírafa maasá sía amana minára irámasee qími-
annee qianáura sía amana maasá minára írianaura fi-
raa ainainatiá máridanoo. ²¹ Yísuna ufara suqímari-
asa náriqa ásauku mundíranasaa atooáranannai Ánutuna
amooqírafa maqee kámuqoo faqa náaru náaru faqa mári-
ani.

4

Maasá Yísuna adaká átiara foora máridaqa.

¹ Qinée Pauroosa karaambáiqua Yísuna aináini marún-
nana ákiaqara Roomma máqannaa karabúsaki máridaqa.
Qinée karabúsaki máridaqa ínniara afeekaikámandee qí-
mannimidaqa. Ánutufa ínni náaramásoofaqa ínee
ásauku mundírana saqáriki márú kamuqooqari íneeqa
nírana máriranara andeeqásee márianífee qímasee ínni
náarama minakí quqéeno. Íneeqa márirafa miná
amanakái márianifeera qinée qeeqá qímuqusa óokiqari
afeekaikámandee qímannimidaqa.

² Sía Ánutufa quqáqoo andeeqárana minnísee
moomáu fuaqa, ínee maqee maqee sía úrinaaqaraaqa
óorudupimasee máriaqa, sía áanooiaqa, íreedá
kai pisoopísoomandee máriaqa sía faiqí ánaaseera
qúsa ufa qímasee áanooiaqa kísaaqasaa íreedá kai
idaaqammánnimaqaaqa. Ínee faiqí ánaaseera
nímuqusinanoo nídimarinaqa mifá kooroo íanífee
qímasee narínni narínni dadaaqífanoo mifá kooroo
fani.

³ Ánutuna maraquna fannoo ínni moodáanaki
mara quqásaiifaqa máriafanoo ínnikina asooárafa ínni

moodáanaki afapíta qumáraifaqa máriafanoo ínnee miná moodáanaki márirana ámiqimasee rakísiyaqa, rakée íani. ⁴ Maasá Yísuna ufa írimariasa moodáa nifaaqara foora márídaqa, Ánutuna maraquna faqa moodáa márídanoo Ánutufa moodáa ainainara áfeesiranaki ínni rarisáma quqéeno. ⁵⁻⁶ Karaambáiqqa moodáa kai márídanoo, Yísuna saqárikirafa moodáa kai márídanoo, amaana námmani moodáa Yísuna áuqusaa kai rúmannimaqarafa márídanoo maasá aiqáma maqa maaqakinaasa níkoofa Ánutufa moodáa kai márídanoo, aiqámausa karaambáiqqa mifá kai márídanoo mifá narí ufara suqímariasa aiqáma naunduráki márídanoo aiqámausakiaqa aináinidanoo.

⁷ Ásauku mundírafa nímira dadaaqíra afeeka maasá aiqámausa qíminau narí moómoo dadaaqíranakinaana qíminau. Moo dádaaqira afeeka moo fásiqa áminau, moo dádaaqira áfeeka moo fásiqa anaasee níminau. Nimisoofaqa minánnai Yísuna saiká máraaqeera níminau.

⁸ Óoqeenáa tamummaqara fasiqa ásauku mundírafa dadaaqíra afeeka qímianínnanara maaqí qímasee ákara rínau.

Mifá rákíra karaambaiqara foora márídanoo namuqáa maqúsaki ititásee misá narusée faiqí moómoo karabúsa rumbásee misá aináina faqa indáa mámaree nífiqamaree meerái narí maqúsai óorureenoo narí máqannaasa qímannimifaqa miná amooqiafanoo aináina rainá níminau.

⁹ Mi-tamummaqara fasiqána ufa kooroo írafa Yísunara maaqímmínoo márídanoo. ¹⁰ Mifá narí maqúsai meerái óoru fúnara maaqí qídanoo, mifá náaree meemái maqá ámeemaanai óoqureenoo miqóoqari mifá kai innaarúna maaríni aiqáma innaaruna maarínni óorureenoo narí márirana narí áuqu amana kai márianifeera aiqáma átinai narí írirana narí áuqu amana kái quqásanau.

¹¹ Mifá káqi nímira dadaaqíra afeeka faiqí ánaasee níminau, mi-dadaaqira afeekáfa aináinirana akoofásaiki-aqee qímasee akaqáusee niqiqoo fásiquasa akoofásaikirana níminau, akaqáusa faiqí ánaasee qímannimirana akoofásaikirana níminau, akaqáusa aamína máqannaasa qímannirana akoofásaikirana faqa paatóo saika akoofásaikirana faqa ufasáa rakísirana akoofásaikirana faqa níminau. ¹² Ánutufa sía fífaufau mi-dadaaqira afeekána níminau, faiqí ánaasee Yísuna ufara suqímariasa Yísuna afaaqara foora afeekaikámasee máriaqeera mi-dadaaqira afeekána óosana óosana maasá qíminoo qinau, ínnee maa-dadaaqira afeekána marasée minánnai qiní ufara suqímariasa afeekaikámannisaaqee qinau. ¹³ Maasá miqímamaree fídaqa maasá kásooqaqee moodánaki kianáura. Ánutuna ámaakuara írirana faqaa irirana minásaa rusírana faqa miqíananannai mi-moodaanaki kiráfa amaná kambíqaannoo, mi-karí maasá faiqí firasá íriranara foora máraanauranoo maraséeqa ásauku mundírana firaa irirana amana kái óoru mundúfuanauranoo. ¹⁴ Mi-karí maasá sía faiqi ánaaqiara foora aiqáma óosana óosana amaana ufa iriséeqa múnari mínari ianáura únna ufa qímaria fasiqausa nári níkaruqira finnai akaqáusa áaqaranaki rarisáma quqáidaqa maasá misá ufa iriséeqa sía úfaira foora aiqáma saqari udammí udammíanaura. ¹⁵ Maasá sía miqíaqa, maaqíaqa, naríara naríara qimudáoo qímasee rídaqa minakí máridaqa naríara naríara sía únna ufa qiaqa, ánoona ufa kai qídaqa maasá miqíanannái faiqi ánaaqiara foora ásauku mundírana maasá qíkiaqa amanakái innooqámaree óoru mundúfuanaura.

¹⁶ Ásauku mundírafa narí ufa ámeemaanai máriasa rakísimarifaqa misá minára maasá qíkiaqa fee qídaqa. Faiqí afaaqa sía moodáa ainaina máridanoo óosana óosana

afaaqa áti fannoo áadu áadu ainaina akoofásaikirana moodáanaki ootúpamáfifanoo moodáa fasiqa máridanoo. Ásauku mundírafa maasá qíkiaqa márifa maasá rakísi-marifaqa maasá faqa miqí kai íqa faiqí afaaqa fooqána áadu áadu akoofásaikirausa moodáanaki ootúpanoo mári-faqa maasá qíkiaqa Yísunasaa atooáqa márídaqa miná afaaqáikiqa márídaqa. Maasáki aiqámausa náadu náadu náriqa saikírana andeeqásee márídaqa sía naríara naríara níkoogaani naríara naríara rínnanannai moodáanaki in-nooqáfinoo ámiqimmandee kambíqafi fúannoo.

Ásauku mundíranaki máriasa asukunakínaa óosana taiká-finanoo káaqa qárafa ániani.

¹⁷ Miqí maríanara qinée Pauroosa Karaambáiqua áuqusaa ínni qímannimídaqa afeekaikámandee kafáa kafáa qímannimídaqa, sía Ánutunara aamína máqannaasa naanna raaqa. Misá írirafa fífaufafaumminoo máridanoo. Ínnee andeeqásee máriaqa. ¹⁸ Misá nitikúrakinaa írirafa asukunakí máridanoo Ánutufa nímmimari márirana sía misá káqikaaqoo máraidaqa ánaamuruara foora sía máraidaqa, misá káaqa írirana síaisa fúrufari maríasa nári qímaqaamáu kai fímariasa, minára kai asukunakí márídaqa. ¹⁹ Misá nisaurírana taikárausa márídaqa nári nifaaqa márirana mandóosanai kai ubeekáidaqa óosana óosana nisaurímaria ainainna sía nisaurídaqa fanandídaqa káqi umáraidaqa.

²⁰⁻²¹ Ínnee Efeesusa máqannaasa miqíra mandóosana sía ásauku mundírana sáaqaraana íriafanoo, ínnee minára irisée Yísuna áiku ásauku kambíqafufaqa andeeqára írirana faqaasa ínni miná ánoona ufa ínni qímannimíafaqa írimariafanoo. ²² Minára ínnee ínneeqa óoqeenáa márirana nírana fatíka áqusaaqa ínni óoqeenáa márirafa ín-niqa maréeqeenoo ínniqa mandá nikaruqira nidiranaki

quqásoofaqa miqóo ínnee ínneeqá kái kurídimariafanoo. ²³ Ínni nímuqusaki mandá nidira nidimarina faqa nitikúra mandírira írimariana faqa taikásee innaarúnaindaraana fúka ámiqirafa kai máriani. ²⁴ Ínni innaarúnaindaraa fúka márirafa Ánutuna narí miqírafa máridanoo, miná ánoona ufakí andeeqásee márirana faqa Ánutuna ufa ámeemaanai márirana faqa miná amooqírana faqa mi-fuka mariráfa ánoona máridanoo, ínnee mi-marirána kai qamunnará foora afisúsee minakí máraqa nuaqa.

²⁵ Dóo minára maaqóoqari sía únna ufa kafáa máriani, taikáni, aiqáma narínni narínni ánoona ufa kai narí qímami narí qímami qiaqa, maasá aiqámausa moodáa nifaaqara foorá kai márunnanara naríndi naríndi márunnanara únna ufa sía qiaqa ánoona ufa kai qiaqa.

²⁶⁻²⁷ Aní áanooirafa kambíqafinoo sía aní rarisámeeqee mandáinainaki quqáni, anée ánoo qínana dóo mi-faasaanásaa mi-suanína kéeqarana námufaqa taikáseena faiqáa sía kísaaqasaa ánooida mária, dauní taikáa, Sadan-nafa minakí kékafinoo mandáinaina uqéeraandoora.

²⁸ Aináina úmmuari mari fasiqafa úmmuarirana taikáni, taikásee quándaki andeeqásee narí aináinamasee narí nárana námasee kudi fasiqauqa faqa náida níminaqa naaqa.

²⁹ Sía putaa ainaina áfunda ainainara ufa qiaqa, faiqí ánaasee poodúqamánnimaqaida dadaaqímaria ufana kai qímasaifaqa misá iriséeqa ámiqirana adíafaairana máree-faranoo.

³⁰ Mandá ufa qínanoo Ánutuna náaquqara maraquana fannoo iriséenoo ákooqaanoo. Ánutuna máraquna fannoo ínna faqa márifa Ánutuna ákarara foora naríndi fée qídanoo inniki ákara rínoo máridanoo. Mi-maraquna akaráfa maaqí qímasee ínniara qíma afeekaikídanoo

kásooqaqee Ánutufa qínanoo Yísufa qumurée ínniara qiníndi fee qímasee máraannoo.

³¹ Dóo maqee áukuana aiqáma sukáqara ufa faqa qúsufa qímasee dárara qírafa faqa naunduráki mari aanooirafa faqa fatíka áquaqa. Naríara naríara firaa kari naméera ufasáa níqimariafa faqa áquraree mariánnana faqa sía kafáa máriani naundurákinaa naríara naríara fídiaqaa íra írirafa faqa taikáani.

³² Sía miqíaqqa, maaqíaqqa, naríara naríara íreedá kai nímuqusa reendeénirafa faqa dadaaqírafa faqa máriani, narínni narínni mandáinaina minnísaaqa. Maasá óosana óosana ainainannái Ánutuna mandáikamma-maqáafanausa márifanoo Ánutufa ásauku mundíranannai maasá dárirana minníqisanau. Dóo ínnee minára iriséeqqa miná amana kai dóo ínniqa niqoónausa mandáikamánni-maqarana narí minnísee narí minnísee iaqa.

5

Ánutufa maasára rírana ámmeemmeeríaqa káaqa qárana máraaqa.

¹⁻² Ínnee Eefeesusa máqusanaasara Ánutuna ámuqusira áiku ásauku márianara miná ámmeemmeeríaqa ásauku mundírafa maasára rínoo ámuqusinoo narí márirana maasá qímaaqa maqasée kúqiranaki quqásoofanoo tatúfira aandau suqára fára foora Ánutuna aikiambú inau, ínnee faqa miqí kai íqa ásauku mundírafa maasára rírana ámeemmeerida naríara naríara ruaqa. Ínni naríara naríara rírafa maqee maqee ínniqa márirana rakísinni-maqaani.

³ Ínnee Ánutuna maqásaa áiku ásauku márianara ínniki faiqí ánaasee narí úmmuari narí úmmuari maría ufana faqa ikairí írirana faqa aináinara faqa ánaaseera faqa káaqa fanandí mariana faqa sía mi-oosanná máraaqa

minára ufa qímariafa faqa dóo taikáaqa. ⁴ Ikairí putaá ufa faqa fúrufarira ufa faqa uteéti qímasee naanaindara qímaria ufana faqa aiqáma sía andeeqára ufa sía ínniki amanaikínoo máridanoo Ánutuna maqásaa áiku ásauku máriafanoo. Ínnee sía miqáa miqáa iaqa, maaqíaqa ínnee maqee maqee Ánutunara dúfi dúfi qírafa kai ínniki máriani. ⁵ Ínnee maa-moodaa ainainnára kai ámiqimmandee íriaqa, faiqí ánaasee narí úmmuari narí úmmuari maríasa faqa ikairí faqaasa faqa káaqa aináinara rímariasa faqa miqáa qiánuasauqa, ásauku mundírana quqúsaki faqa Ánutuna quqúsaki faqa sía uqanna káqikaaqóo máreefaranoo. Káaqa aináinara rímaria óosanafa mifá moo únna ánutunara innaaru qímaria fára foora miná úfa íri maría fára foora máridanoo.

⁶ Minára moó fannoo mi-oosana oosana manda ainainnára aufadámassee ufa qímasee narí fúrufarira ufannái ínni níkaruqímasee mandáinainaki fuaqée qínaqa sía uqanna ínnee miná íriaqa. ⁷ Maqee maqee Ánutufa mi-manda oosannára kai qáoo qímarifaqa sía írianannai kai Ánutuna áanoo qirafa misásaa áqufidanoo. Minára qinée ínni qímannimidaqa miqínna fasiqa anaaseesa sía misá faqa máriaqa, níanasaa ruffíasee máriaqa. Minára qinée maaqí qímasee qímannimidaqa.

⁸ Óoqai ínnee Efeesusu máqusanaasa faqa asukunakí máriusa máriafanoo dóo maqee karaambáiqá Ánutuna faiqí ánaasee áiku ásauku kámambi máriafanoo káaqa qáрана fooqáasa máriafanoo, dóo minára iriséeqa káaqa qáranaki máriasara foora ída máriaqa. ⁹ Káaqa qárafa qáfuqakinaa ainaina ámiqi ámiqifanoo kambíqaidanoo Ánutuna káaqa qáranaki máriasaa miqí kai íqa káaqa qáranaki máridaqa misáki ámiqirana faqa andeeqáрана faqa ánoona ufa qírana faqa misáki kambíqaidanoo.

¹⁰ Ínnee karaambáiqá áidi marí máriranara randásee máraaqa. (v 12) Asukunakí máriasa kukéeqaranaki máridaqa óosana óosana mandá nisauri maria ainainna máraifaqa maasá misára qisaurúanoo qímasee sía misá óosanara káqikaaqoo ufa qianáura. ¹¹ Minára ínnee fúrufarira márirana máree maríasara faqa asukunakínaa óosana máree maríasara faqa rufiasee ínnee níanasaa máriaqa ínnee misá mandá ásukuna maréeqee aiqá-mausa nífusaa káaqa qára qóo quqásaiifaqa mi-manda asukunákí máriasa nisaurírana marasée minnísaaqéera. ¹² (-) ¹³ Mi-manda ainaináusa maréeqee aiqámausa nífusaa káaqa qára qóo quqásaiifanoo mi-manda ainaináusa óosana uqanna káaqa kooroomámbuannoo. ¹⁴ Aiqáma ainaina asukunakínaana maréeqee káaqa qára qóo aiqá-mausa nífusaa quqásaiifanoo mi-ainaináusa faqa káaqa qáranaikiannoo. Minára maasá idí moó maaqí qinóo máridanoo.

Anée faiqée márianafa fíndi fúa.

Kúqiranakiqari fíndi fínanoo

ásauku mundírafa súaniara foora anísaa qáani.

¹⁵ Mi-ufáfa miqínoo márinara ínnee Eefeesusa máqannaasa ínneeqa máriranasaa ámiqimmandee rakísiaqa. Sía aamína fasiqara foora máriaqa írirana faqaasara foora máriaqa. ¹⁶ Maa-kamuqóo mandá márira kámu márinara sía fífau súani afu áfeesimarina káqinni áiqaráani, aiqáma faasaanara aináinira faasaanee qiaqa. ¹⁷ Minára ínnee sía fúrufariaqa Karaambáiqá ínniara fuaqée qínaqa fifandinanara faqa áuqeeefándinnanara faqa óoqai íridanoo ínnee mi-íriránara randásee paqúrimandee mi-maú afeekaiká-mandee fídaqa qáfaaqa.

¹⁸ Ínnee nammári námasee fúrufarirana sía máraaqa mifá ínni kurídimarifa máridanoo Ánutuna maraquana fannoo kai ínni náakufinoo naundurái qumbiqáfinaqa

máriaqa. ¹⁹ Ínnee narí qímami narí qímamidaqa Ánutunara amooqírafa ínni naundurái qumbiqáfina márídaqa Dafidina idí faqa amaana ídi faqa Ánutunara rara ídi faqa mi-idínannai narí qímami narí qímami qiaqa. ²⁰ Maasá karaambáiqá ásauku mundírana Yísuna áuqusaa maqee maqee aiqáma ainainara maasá qíkoona Ánutunara dúfi dúfi qiaqa.

Faiqí ánaaseera qídanoo.

²¹ Ínnee ásauku mundíranara náaquqee márínara naríara naríara uréeqafi márídaqa reendeená mándee máriaqa.

²² Ínnee ánaaseeuqa faiqí nínaaqmaaka qímannimidaqa, ínnee faqa karaambáiqá áramandunnai márídaqara foora ínneeqa nifaaqmaaká ufa ámeemaanai miqímandee máriaqa. ²³ Ásauku mundírafa narí ufara suqímariasa innaarúna asumu nímmarifa márídanoo, misá úriqararafa márídanoo, ánaasee nifaaqmaaká miqíkai íqa nári nínaaqmaaka úriqara máfi máríanara ínneeqa nifaaqmaaka nímeemaanai uréeqaqa máriaqa. ²⁴ Ásauku mundírana ufara suqímariasa eedóo qímasee miná áramandunnai óoqu mari fídaqa máríandee kai íqa ánaaseeuqa nári nifaaqmaaká aiqáma ufa ámeemaanai máriaqa.

²⁵ Faiqí ínni faqa qímannimidaqa ínnee ánaaseeuqa nifaaqmaaká ínni qímannimidaqa, ínnee faqa ásauku mundírana aanna raaqa, Yísufa narí ufara suqímariasa narí ánaaqara foora misára káaqa ámuqusufanoo misá náaru máriaqeera qímasee narí márírana misára kúqiranaki paasósamandee quqánau. Ínnee ínneeqa nínaaqmakara miqí kai íqa úriqarara ainainee qímasee nímuqusinaqa ruaqa. ²⁶⁻²⁷ Fúka anaasee narí afaaqinái fuanée qímaseenoo afaaqá ánukamáseenoo ámiqira siara qamunna afisúmareenoo narí afaaqá ákumbau fee

namúana fee qikairí fee sía márifanoo andeeqá ma-reenoo narí afaaqinnái fídanoo. Ásauku mundírafa narí ufara suqímariasa fúka anaaseera foora nammári-ara foora rúma nímaqáseenoo andeeqára ámiqiranaki faqa nifaaqa idaaqíranaki faqa maréeqeenoo narínnai ámiqiranaki quqáani fee qímaseenoo maasá narí ufan- nái nammáriara foora rúma qímaqásaidanoo naríara kai mara quqéenoo, minára Yísufa narí ufara suqímariasara ámuqusufanoo narí márirana misára kúqiranaki quqá- nau foo qídaqa. ²⁸ Faiqí nári nínaaqmaakara miqí kai mándee nári nifaaqara foora nímuqusiani, narí ánaaqara úriqarara ainainee qímasee ámuqusímaríafa narí kai naríara faqa úriqarara ainainee qídanoo ámuqusidanoo. ²⁹⁻³⁰ Sía moó fannoo narí afaaqara ákoqaidanoo ámiqim- mandee rakísidanoo nárana ámidanoo ásauku mundírafa Yísufa narí ufa suqímariasara narí afaaqafée qímaseenoo rakísidanoo, ínnee faqa miqíkai íqa ínneeqa nínaaq- maakara qiní qifaaqa fée qímasee ámiqimasee rakísi- aqa. ³¹ Óoqeenáa tamummaqara fasiqauqa ákara miná maaqímminoo márídanoo,

Ánutufa qunára faiqí moó fannoo narí ánoofa ákoona minníseenoo narí ánaaqasaa atooqáfinoo miqandá moodáa kara máfifaranoo.

³² Mi-ufána maa-ainainnára kíkiqusidanoo ánoona ámiqirafa márídanoo ásauku mundírafa faqa narí ufara suqímariasa faqa faiqí narí ánaaqara fáqara foora ínoo márídanoo moodáa kara máfuannoo. ³³ Mi-ufána ínni faiqíara faqa qídanoo aiqáma fasiqa nári nínaaqmaakara nári nifaaqara foora nári nímuqusiani, ánaasee faqa nári nifaaqmaaká ufa ámeemaaná eedóo qímasee máriaqa.

6

Faiqiuqáindiara faqa nári nínaukoora faqa qídanoo.

¹ Faiqiuqáindi ínniara qídaqa, ínneeqa nínausa níkausa ufara eedóo kai qiaqa. Ínnee Yísuna ufara suqímariasaki maríanara andeeqárafa mifá máridanoo. ² Mooseena sándufara ínnee írimariafanoo minakínaafa aaquqíra ufa qísaukuqara taikásee máridanoo. Minakínaana moo sándufa maasá mi-maú fúanoo Ánutufa moo áinaina maaqóo maa-maqánasaa maasá qímirara qíma afeekaikámmaqoofa maaqímminoo máridanoo, ínniqa nínausa níkausara náaquqaina misá ufamau fuaqa. ³ Fífanoo Ánutufa ínniara kísaaqasaa ínneeqa maqa máaqaki máridaqa ámiqiranaki máriaqee qímasee maasára qímafeekaíkinau. Maasá mi-ufánara úriqarara úfee qídaqa. Dóo ínnee faiqiuáindi mi-maú fuaqa.

⁴ Faiqi níkausamara ínni qímannimidaqa sía ínneeqa faiqi fífau nírana fundákifaqa áanoo iaqa, sía miqíaqa, maaqíaqa, Yísuna ufamau ínni faiqiuqa andeeqée andeeqásaiifaqa Yísuna ufasáa innooqáaqa.

Aináinímariasara faqa misá úriqararawsa faqa misára qídanoo.

⁵ Qinée Pauroosa ínnee moosá aináinímariasa qímannimidaqa. Ínneeqa feefaurú márara saikaki kéeqafinaqa ámiqimasee miná aináinammaisaaqa. Sía nífaaqa quqásee mána mána iaqa. Ínnee náaquqee marínaqa aináina ákoonaa anáinammaisaaqa, ínnee ásauku mundírana aináinidee qídaqa maqásaa aináina ákoonaa ámiqimasee nímuqusannai aináinammájsaaqa. ⁶ Sía misá eedóo qíra ufara kai irisée misá nífusaa kai aináiniqa, ínneeqa nímuqusannai Ánutuna ufamau ásauku mundírana aináinidara foora ámiqimasee aináinamán-nimaqaaqa. ⁷ Sía fífau faiqí aináinamaiseera foóriaqa, karaambáiqaa aináinammidee qímasee ámiqimasee aináinamaisaa. ⁸ Ínnee miqídaqa maanára írriaqa, Karaambáiqaa

aiqáma fasiqa amana amana kái nímidanoo moosá rum-bára saikaki maríasee narí aináinira saikaki máriasee nári ámiqira ainainirana ákiaqara amana amana kai innaarúnai nímiannoo.

⁹ Qinée aináinímariasara ínnée ínneeqa aináina ákoona ámiqimasee aináinammaisáa qee qímaseeqa ínnée aináina ákausa faqa qímannimidaqa ínnée faqa miqíkai mándee ínniqa aináinímariasasaa ámiqimmandee rakísiaqa, ámiqimasee aináiniaqee qímasee áanoo írana faqa nárírari máriana faqa taikáaqa. Ínnée faqa maanára íríaqa, ínnée faqa ínni aináinímariasaa faqa moodáa rakísirafa innaarúnai márifa, sía mifá aináinímariasara uréeqarausee qímasee kafáa quándaki rakísi nímaqee maríasara úriqararausee qímasee qaara irirana már Aidanoo, moodáa írirana marasée amana amana kai rakísi nímaqaidanoo.

Roomma máqannaa sundiara foora afaaqa ititámareena Sadannana faqa rákuaqa.

¹⁰ Maa-ufána taikára ufa maaqímminoo már Aidanoo, ínnée karaambáiqaa faqa már Aidaa moodáanaki nímarifaqa miná firaa afeekannái ínni faqa moodáanakikirana firaaqóo afeekaikámma mapukúaa. ¹¹ Sadannafa óosana óosana narí mandá níkaru qíranannai ínni náruannoo, ínnée minára rufíasee Ánutufa níminna saqári durú saamunnannai ínneeqa nifaaqa ititáaqa. ¹² Maasá Yísuna ufa írímariasaa sía faiqí faqa rákidaqa maasá meerái Ánutuna innaarúna ámeemaanai mária mandá áfaanausa faqa rákidaqa, maa-asukunáki mária kamuqoo miríndari rákimariasa faqa misá úriqararausa faqa misá faiqí firaasá faqa meeráindari maasá dárufaaqa maasá misá faqa rákidaqa. ¹³ Ínnée minára iriséeqa Ánutufa níminna durú saamu saqariná qumáreeqa deedaqída máriaqa. Sadannafa mi-manda faasaanná nárírara aniráinaqa ínnée amanaikíqa

máriefanoo narí faqa áruafaqáammasee miqóo kai éer-aaramásee ititáqa máriaqa, sía amana áinnaaqaráani.

¹⁴ Minára qímannimidaqa. Ínnee fíndifi deedaqída máriaqa Sadannafa ínni mandóosana nimisée náruandoora. Roomma máqannaa sundía nifaaqa rafáaqafímariana kíkiqusee ínniara qianáuranoo. Ínneeqa fausánda níranaqumuki rumbée maría fára foora mifá ínni ánoona ufa kai qírafa mifá máriannoo. Ínni nímuqusasaa ititée maría afeeka ainainara foora ínni andeeqára óosana máriannoo. ¹⁵ Ínni níku ititée maríafa níku ánaamuara foora mifá Ánutufa faqa mári asoora amiqira fasaasa ufa maqee maqee aamína máqannaa qímannimirafa mifá ínni níku ánaamuara foora ititárafa máriannoo. Mi-andeeqara oosannáusa marasáifanoo Sadannafa sía amana ínni náruani.

¹⁶ Ínniqa saqári ukéeqirira fára foora Yísuna saqárikirafa máridanoo. Ínnee Roomma máqannaa sundiara foora maqee maqee mi-saqarína ukéeqirisee máraqa nífanoo Sadannafa narí feefa idá muqúru qumáree ínniara óosana óosana fúrufarira irirana minánnai ínni nifaaqa náqusee náriraree qímasee áqusainaqa ínnee Yísuna saqárikiranannai miná máfi ruki áquaqa.

¹⁷ Roomma máqannaa sundíauqa rákiranaki fidaqa qafee níkiaaqa afisúsee níkiaqa rukámifooraa afisímariqau. Ínneeqa níkiaqaki ititée maría qafeenára foora Ánutufa innaarúnai asumu márirana nímuqa máridanoo. Sadannafa ínni kurídiranaki maqee maqee mara quqárarinaqa ínnee mi-qafeená afisúsee asumu máriaqa. Roomma máqannaa sundíauqa rákira páipana dínni dínni áfaifaqaanannai faiqí atekéeqa raqúru nímiqa ímariqau. Ínni raiqára páipana aseema fooqáafa márina Ánutuna ufa máridanoo miná maraquana fannoo mi-ufána nímu úfafa máridanoo. Sadannafa

ínni faqa rákinaqa mi-samúna qumáree miná áruaqa.
¹⁸ Ínnee mi-ainaináusa máraidaqa innaaru qídaqa maqee maqee Ánutuna dadaaqíranara faqa innaaru qiaqa. Ánutuna maraqa afeekannái maqee maqee eendáki faqa fáasaana faqa Ánutuna maqásaa fasiqa anaaseera Ánutufa ámiqi ámiqimma nímaqaanífeera innaaruqiaqa. Sía kudoosaápaaqa afeekaikámandee innaaruqiaqa. ¹⁹ Qíní Pauroosara faqa innaaru qiaqa Ánutufa óosana qímasainaqa qinée faiqí ánaasee Yísunara qímannimianauree qímasee paasóosamandee qímannimianauree, Yísuna ámiqira fasaasa ufa oóqai kukéeqanoo márifa maqee áukuana Ánutufa faiqí ánaasee kooroománnimaqeenoo.

²⁰ Qinée Pauroosa mi-amiqira fasaasa ufána aanáiqiki-rausa márídaqa. Kúqaa Roomma máqanna karabúsaki márídaqa kúqaa aanáiqikirausa márídaqa. Ánutufa qíníara paasóosamandee faiqí ánaasee qímannimiannee qífaqa ínnee qíníara innaaru qífaqa paasóosamandee qímannimianauree.

Pauroona ákara taikára ákara.

²¹ Qinée Tikikusana aqíqaananoo qíní dáufakiana ínni qímannimiannoo. Mífá maasá qímuqusi marí qíkaqaafasaafa márídanoo, karaambáiqá saikáki ámiqi ámiqira ainainímarifa marídanoo. Mífá qíní fasáasa ufa ínni qímanniminaqa ínnee qíní máríranara íriaqeera.

²² Miná qímannimianifeera aqíqaanáura ínni nímuqusa poodúqaanífeera aqíqaanáuranoo. ²³ Maasá qíkoofa Ánutufa faqa maasá karaambáiqá ásauku mundírana Yísuna faqa naunduráki asooárana faqa naríara naríara úriqarara ainainee qímasee nímuqusirana faqa Yísuna saqárikirana faqa ínni aiqáma qíní qíkaqaafasaaúqa ními-ani. ²⁴ Ínnee aiqámausa maasá karaambáiqá ásauku

EEFEESUSA 6:24

25

EEFEESUSA 6:24

mundírana Yísunara sía taikée maría rírana rímariasa,
Ánutuna áfaarirafa ínni faqa máriani.

Fúka Moodaanaki Kira Ufa Afaqínaasa Ufa
The New Testament + Genesis and Exodus in the Binumarien
language of Papua New Guinea
Nupela Testamen wantaim Stat na Kisim Bek long tokples
Binumarien long Niugini

copyright © 1983, 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Binumarien

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-10

Updates

eBible.org

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Nov 2018 from source files dated 29 Nov 2017

4a891130-f25d-5e30-a81c-882b2e037698